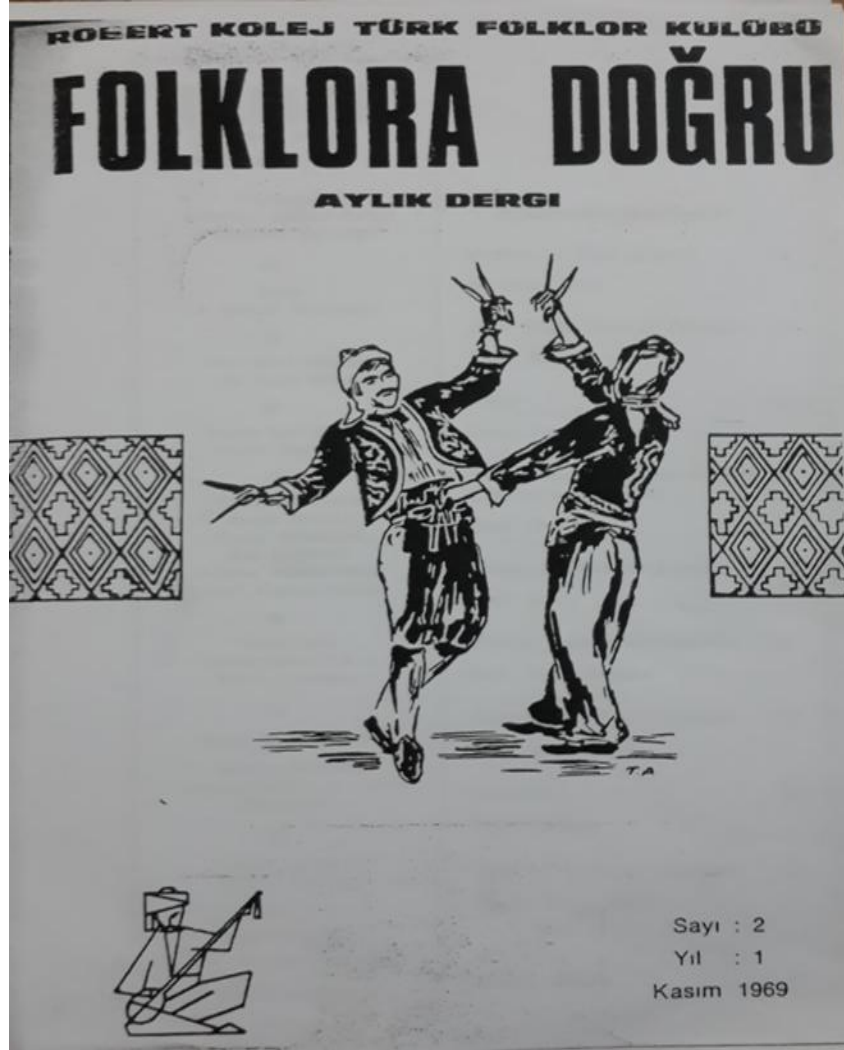

FOLKLORA DOĞRU DERĐİSİ*

Őule Göl ATMACA*

* Folklorla Doğru Dergisi (1969-2011)

** ArŐ. Gör. Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,
e-mail: sulegul.atmaca@atauni.edu.tr

Türkiye’de halk bilimine hizmet etmek amacıyla 1927’de yayımlanan ilk dergi Halk Bilgisi Mecmuası’dır. Bu dergi daha sonra 1929’da Halk Bilgisi Haberleri adını almıştır. Bundan sonra birçok dergi yayımlanmıştır. Bunlardan biri de Folklorla Doğru’dur. Dergi, halk bilimi araştırmaları için önemli bir kaynak vazifesi görmüştür.

1969 yılının Ekim ayında Robert Koleji Türk Folklor Kulübü Basın-Yayın Komisyonu’nun hazırladığı Folklorla Doğru dergisi folklor üzerine çalışan araştırmacıları okuyucularla buluşturmuştur.

Derginin ilk 24 sayısı aylık, 25.- 44. sayılar iki aylık, 45.-58. sayılar üç aylık, 59.-63. sayılar altı aylık, 64’den sonraki sayılar ise düzensiz aralıklarla yayımlanmıştır.

Dergide 50. sayısına kadar 200 abonenin olduğu belirtilmektedir. Sonrasında abonelik hakkında bilgiye ulaşamıyoruz. 30. sayıda, 1.-30’un, 40. sayıda 31.-40’ın ve 50. sayıda 41.-50. sayıların dizini verilmiştir. Ayrıca Bizden-Sizden ve Boğaziçi Üniversitesi Folklor Kulübü (BÜFK)’nden haberler bölümlerinde kulübün yurt içi ve yurt dışı seyahatlerine, başarılarına, yönetim kurulunun aldığı kararlardan bahsedilmiştir. Derginin 37. sayısı Bilmece Özel Sayısı; 47-48-49. sayılar ise Halk Ozanları ve Destanları Kaynakçası’dır.

Folklorla Doğru’nun yayın hayatını beş döneme ayırabiliriz: Birinci dönemin (1-29. sayılar) özelliği, BÜFK’nün bir öğrenci kuruluşu olarak yayın hayatına girmesi ve yazıların büyük çoğunluğunun BÜFK üyelerine ait olmasıdır. Bu dönemde dergide emeği geçen BÜFK üyeleri: Selçuk Tanyeri, Sinan Dinç, Girol Karacaoğlu, Talat İnanç, Ergun Kırlıkovalı, Fikret Özveren vd.

İkinci dönemde (30-44. sayılar) derginin kapsamında önemli bir değişiklik ortaya çıkmıştır. Derginin yazıları derlemelerden, teorik yazılara ve araştırmalara kaymıştır. Pertev Nail Boratav, İlhan Başgöz, Andreas Tietze gibi araştırmacıların yazıları yer almıştır. Bu döneme emek veren BÜFK üyeleri Mahir Şaul, İsmail Tuğrul Şavkay gibi isimler bulunmaktadır.

Üçüncü dönemde (45-49. Sayılar) BÜFK mali ve idari sıkıntıya girmiştir. Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci İşleri parasal gereksinimi düzenli olarak

karşılayamamıştır. Halk Ozanları ve Destanları Kaynakçası bu dönemde yayımlanmıştır.

Dördüncü dönemde (50-58. sayılar) folklorun diğer bilimlerle ilişkisini tespit etmeye, çeviri çalışmalarına ağırlık verilmeye çalışılmıştır. “Geçmiş ve gelecek arasında köprü vazifesi gören geleneğe” bu dönem yazılarında değinilmiştir. Bu dönemde derlemelerin niteliği de değişmiştir. Tanıtma ve örnekler yayımlamaya ağırlık veren dergi, editörünün ifadesiyle halk bilimine “bütünsel yaklaşan derlemelere” yönelmiştir.

Beşinci dönemde (59-69. sayılar) Folklorla Doğru; dans, müzik, kültür, çeviri ve araştırma dergisi haline gelmiş, yayımlanan sayılarda belli konular seçilmiş, her konu için dosya editörü atanmıştır. Folklorla Doğru Dergisi hacim olarak genişlemiş, makalelerde ise çeviriler ağırlık kazanmıştır. Dans, müzik ve kültüre dair yazılar bu dönemde yoğunlaşmaktadır. Ayrıca dergi, BÜFK ile Boğaziçi Üniversitesi Gösteri Sanatları Topluluğu (BGST)’nin müşterek yayını haline gelmiştir.

Derginin kapsam olarak değişmesiyle amacında da değişiklik olmuştur. 1. sayıda Selçuk Tanyeri derginin çıkışını üç amaca bağlamıştır:

“Dergiyi çıkarmadaki birinci amacımız, şimdiye dek sözlü olarak üyelere aktarılan bu araştırmaları kulübün yeni yayın organı olan Folklorla Doğru’da yayımlamak ve bu surette okurlarımıza devamlı başvurabilecekleri bir kaynak sağlamaktır.

Robert Koleji Türk Folklor Kulübü’ne üye olan bir kişi öğrenim süreci bittiğinde, ister istemez, halk oyunlarında oynamanın verdiği haz ve coşkunluktan yoksun kalmakta, hatta giderek çeşitli şartlanmalar sonucunda Türk folkloruna ve halkına yabancılaşmaktadır. İşte bütün bu olumsuz değişimlere bir yere kadar engel olabilmek çabası dergimizin ikinci amacıdır.

Üçüncü amacımız Folklorla Doğru aracılığıyla kulübümüz ve diğer folklor kuruluşları arasında ilişki kurmaktır.

59. sayıyla birlikte dergi, hem amatör dans ve müzik çalışmalarına teorik/pratik katkılarda bulunmak, hem de en azından dans ve müzikle yakından ilgilenen kesimlerle iletişim ve tartışma düzleminde buluşmak amacını taşımıştır.

Dergi içerik olarak ilk sayılarda halk kavramı, halk bilgisi, halk kültürü, karşılaştırmalı dünya folkloru, örf ve âdet, halk oyunları, halk müziği, düğün âdetleri, karşılaştırmalı folkloru kapsamaktadır. Son sayılara ise Boğaziçi Üniversitesi Folklor Kulübü (BÜFK) ve Boğaziçi Üniversitesi Gösteri Sanatları Topluluğu'nun (BGST) dans ve müzik birimlerinde yürütülen çalışma, araştırma ve okumalar eklenmiştir.

Folklorla Doğru dergisinin imtiyaz sahibi seçimlerle belirlenmiş; bazen aradaki anlaşmazlıklar derginin yapısına da yansımıştır. Derginin 69. sayıya kadar olan imtiyaz sahipleri arasında: A. Hamdi Ataoğlu, Halim Aydın, Mehmet Eken, Şahap Mete Uygur, Cemal Küçüksezer, Taner Sıtkı Uyar, Adnan Yurdum, Tülin Uygur, Suat Soysal, Fahrettin Köleksöz, Gülay Aydın, Naci Mocan, Leman Yılmaz, Gülben Yılmaz, Mehmet Ali Yılmaz yer almaktadır.

Folklorla Doğru'nun yayın kurulu da aynı sıklıkta değişmiştir. Dergide yazı işleri ile yönetim komitesi dışında danışmanlar da bulunmaktadır. Bunlar arasında Tahir Alangu gibi halk bilimciler de zaman zaman yer almıştır.

Folklorla Doğru'da incelememiz sırasında toplam 509 makale ve şiir, 149 çeviri, 3 gösteri fotoğrafı dosyası, 26 dosya, 23, söyleşi ve 93 diğer türlerde yazı tespit edilmiştir.

Yazarlar ise şunlardır:

A. K Kevonyan, A. Levent Alpay, A.Hamdi Ataoğlu, A.O. Vaisanen, A.Süheyl Ünver, Abdullah A. Emir, Abdülbaki Gölpınarlı, Adli Eğiter, Afşar Timuçin, Ahmet Adnan Saygun, Ahmet Çakır, Ahmet Kutsi Tecer, Ahmet Şenkardeşler, Ahmet Yürür, Alaattin Aydın, Alan Dundes, Alexandra Carter, Alferd Uçı, Ali Çavaz, Ali İhsan Arıtaşır, Ali İpek, Ali Kerem Saysel, Ali Nihat Bozatalı, Ali Rıza Kaylan, Alişan Akpınar, Andreas Tietze, Angela Shand, Ann Daly, Antonio Gramsci, Archimandriate Komitas, Arsin Arşık, Arslan Kaynardağ, Arthur L. Manchester, Artunç B. Yavuz, Arzu Öztürkmen, Atilla Turgay, Axel

Olrik, Aydın Akkaya, Ayhan Akkaya, Aykut Ülge, Aytekin Ataş, Aziz Erkan, Banu Açıkdeniz, Bedirhan Dehmen, Begüm Aydın, Bekir Karakurt, Bela Bartok, Berna Kurt, Beste Örstan, Betül Zenginobuz, Beverly J. Stoeltje, Bhikhu Parekh, Birgül Serçe, Burak Akyunak, Burak Korucu, Burcu Babaoğlu, Burcu Yankın, Burcu Yıldız, Bülent Tarcan, C. Necati Üçyıldız, C. Orhan Tütengil, Cahit Öztelli, Cansu Bakar, Cansu Şipal, Carol J. Oja, Carol Martin, Celal Necati Üçyıldız, Cem Tanır, Cemal Demircioğlu, Cemal Küçüksezer, Cenan Akın, Cengiz Kızıltan, Cengiz Onural, Ceran Özmeral, Ceren Gülbudak, Charles Keil, Christa Kamenetsky, Christopher Ballantine, Christy Adair, Cinuçen Tanrıkorur, Cynthia J. Novack, Çiğdem Kağıtbaşı, Dan Ben Amos, David King Dunaway, Dengbêj Ekremo, Deniz Demirtaş, Dicle Hasdemir, Dieter Cristensen, Dıla Okuş, Dinçer Demirci, Don Yoder, Duygu Aydın, Ece Genç, Ehrenhard Skiera, Ekrem Ekinci, Elizabeth Dempster, Ellen Koskoff, Ender Abadoğlu, Engin Deniz Akarlı, Erdin Özdemir, Ergün Kırlikovalı, Eric J. Hobsbawn, Erman Artun, Erol Mutlu, Ertan Ercan, Evin Togay, Ezgi Aktan, Fahriye Dinçer, Fatma Kaynar, Feryal Öney, Fethi Alpay, Fitrat Ozan, Fisun Tüccarbaşıoğlu, Gabrielle Cody, Gail Holst, George S. Emmerson, George Thomson, Girol Karacaoğlu, Gizem Aksu, Gökhan Gökçen, Gülay Aydın, Gülay Günlük, Gülben Yılmaz, Gülbeyaz Sert, Gülcan Küçük, Gülsen Özbekar, Günay Uyar, Gündüz Ulusoy, H. J. W. Tillyard, Hacipoğlu DüNDAR, Hakan Yılmaz, Halil Bedîi Yönetken, Halim Aydın, Haluk Ceylandağ, Haluk Levent, Haluk Özalgan, Handan Şahin, Haris Theodorelis-Rıgas, Harpik Der Hovhannissian, Hasan Çelik, Hasan Tahsin Yazar, Heja Türk, Hekim Kılıç, Henriette Dahan Kalev, Hozan Dilşiyar, Hubert Kriss Heinrich, Hüsamettin Alper, Ilgaz Tozlu, Irene Loutzakı, Işın Kucur, İbrahim Ataş, İlhan Başgöz, İnanç Birol, İpek Tohumcu, İrfan Bürıan, İslam Özınanır, İsmail Çelik, İsmail Tuğrul Şavkay, Jean During, Joaquina Labajo, Jocelyne Guilbault, Jochen Schmidt, Johannes Birringer, John Hutnyk, Jose E. Limon, Judit Frigyesi, Kadir Gökgöz, Kenneth S. Goldstein, Kerem Eksen, Kurt Weill, L. Sami Akalın, Lajos Vargyas, Leman Yılmaz, Levent Soy, Levent Soysal, Lord Raglan, Lucy M. J. Garnett, Luigi Lombardi-Satriani, M. Bazil Nikitin, M. D. W. Jeffereys, M. Sabri Koz, M. Sinan Dinç, M. Şener Güleç, M. Zekeriya Sertel, Mahir Şaul, Marion Papenbrok, Martin Skotes, Max Lütfi, Mediha Esenel, Mehmet Ali Yılmaz, Mehmet Bahçeci, Mehmet Başaran, Mehmet Eken, Mehmet Gökalp, Melissa Benson, Meltem Aravi, Merve Erol, Mesut Gökdaı, Mete Uygun, Metin And, Metin Fidel Kılıç, Mine Koçak,

Muhan Bali, Mustafa Erdoğan, Mustafa Turan, Mutlu Öztürk, Muzaffer Dikerer, Mümin Tokalı, Nabey Önder, Necati Akdeniz, Necdet Atabarut, Necdet Hasgöl, Nedim Orta, Neera Chandhoke, Nergis Canefe, Nevzat Sıkık, Nicholas G. Pappas, Nida Tüfekçi, Nobert Servos, Nuri Doğan, Nuri Ersoy, Nüzhet Dalfes, Orhan Aydın, Ozan Say, Ömer F. Kurhan, Ömer Ongun, Ömer Uyuğu, Özer Soydiç, Özgür Akgöl, Pertev Nail Boratav, Peter Gold, Pınar Gümüş, Piyale Cömert, Raimund Hoghe, Raymond J. Clark, Rengin Taşman, Rifat N. Bali, Rıza Mollov, Rıza Tefik, Richard M. Dorson, Robert A. Georges, Roger D. Abrahams, Roger Lescot, Rudolf Kriss, Ruhi Keklikoğlu, Ruhi Su, Sabahattin Eyüboğlu, Sadhana Naithani, Sadi Yaver Ataman, Saim Sakaoğlu, Salih Gürkan Çakar, Sally Banes, Sariye Çopuroğlu, Sarkis Seropyan, Sarper Özsan, Satenik Usta, Seda Saral, Selçuk Altun, Selçuk Tanyeri, Selda Öztürk, Selim Sırrı Tarcan, Sema Ege, Semih Fıncioğlu, Semih Togay, Servisimin Cömert, Sıtkı Çebi, Sibel İrzık, Sinem Şekercan, Sirvant Kazandjian, Sirvart Polatyan, Somnath Dhar, Songül Tuncalı, Sotiris Chtouris, Stelyo Berber, Steney Koz, Steven Feld, Susan A. Manning, Susan Auerbach, Susan McClary, Susan Moller Okın, Suzan N. Tarablus, Süleyman Arısoy, Süleyman Çıplak, Şahap Mete Uygur, Şale Türkeli, Şebnem Başar, Şenel Doydum, Şenel Önalı, Şerif Vardar, Şirin Özgün, Tahir Alangu, Talat İnanç, Talat Mümtaz, Taner Koçak, Taner Öztekin, Tanztheater, Tarık Okyay, Teoman Bitiren, Tolga Tanyel, Toros Azadyan, Tülin Sonatılın, Türker Acaroğlu, U. Bahadır Alkım, Ufuk İren, Uğur Köksal, Umay Günay, Ülker Uncu, Ümit Önder, Ümit Sivrioğlu, Ünsal Kımıklı, Üzeyir Hacıbekov, Vardapet Komitas Keworkian, Vedat Nedim Tör, Vedat Yıldırım, Veit Erlmann, Veysel Fırat Bozçalı, Victor Belaiev, Vlademir Propp, Vladimir Minorsky, W. W. Bower, Walter Wiora, Wiiliam Vennard, William R. Bascom, William S. Fox, Yaşar Soysal, Yıldırım Erdener, Yıldız İnanç, Yvonne Hunt, Zehra Örnek, Zeynep Günsür, Ziba Mir-Hosseini, Zilan Kaki, Zoltan Kodaly.

Folklorla Doğru dergisine bir bütün olarak yaklaştığımızda, muhteva itibariyle başlangıçtaki amaç ve hedeflerinde ciddi değişiklikler gösterdiği, Türkiye’de anlamı daraltılan folklor teriminin derginin son yıllarında da dans ve müzik biçiminde algılandığı, ilk yayımlandığı dönemde Türk folkloruna ve halk edebiyatına hizmet etme ve gençlere tanıtma amacını güden derginin daha sonra Türkiye sahasında Kürt, Yezidi, Laz..., Türkiye dışında ise Yunan, İspanyol... gibi toplumların dans, müzik ve enstrümanlarına yöneldiği, Türkçenin dışındaki

dillerde makale yayımlamaya başladığı görülmektedir. Aynı zamanda dergide Ege, Hakkâri, Trakya, Mardin... gibi yöreleri folklor ve coğrafi özellikleriyle tanıtan yazılara da yer verilmiştir.

Derginin diline bakıldığı zaman Osmanlı Türkçesine karşı çıktığı açıkça görülmektedir. Dergide yazısı bulunan kişilerin Osmanlıca kelime kullanmamakta kararlı oldukları ve kendi görevlerini belirtmek için “heyet” yerine “Yarkurulu” terimini kullanmayı tercih ettikleri gözlemlenmiştir.

Dergi çıkarıldığı dönem itibariyle araştırmacılara kaynaklık ederek halk biliminin dününü ve bugününü karşılaştırma fırsatı verecektir. Diğer dergilerden ayrılan önemli bir yanı yakın bir tarihte yayınlanmasıdır. Bu açıdan dergi diğerlerinden hem teknik olarak hem de kapsam olarak ayrılmaktadır. 40 yıldır aralıklarla yayın hayatına devam eden dergi, folklor araştırmacıları için dikkate değerdir.